

VEILIGHEIDSCOORDINATIE

REGLEMENTERING OP DE TIJDELIJKE OF MOBIELE BOUWPLAATSEN

Het koninklijk besluit van 25 januari 2001, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 7 februari 2001, heeft de veiligheidsvoorschriften van de Europese richtlijn van 24 juni 1992 betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen omgezet in de Belgische wetgeving.

Deze reglementering legt sinds 1 mei 2001 drie categorieën van nieuwe verplichtingen op inzake veiligheid op de bouwplaatsen:

- de verplichting om de veiligheid te coördineren wanneer de werken uitgevoerd worden door verschillende aannemers;
- de verplichte kennisgeving van de meeste bouwplaatsen aan de Directie Toezicht Welzijn op het Werk;
- de verplichting om bepaalde specifieke voorwaarden na te leven wanneer de werken worden uitgevoerd door één enkele aannemer.

Op 27 januari 2005 is vervolgens in het Belgisch Staatsblad het koninklijk besluit van 19 januari 2005 verschenen dat een versoepelde reglementering instelt voor kleinere bouwwerken.

- Wat verstaat men onder kleinere bouwwerken?
- Wie mag de coördinatie waarnemen op de kleinere bouwplaatsen?

*
* *

Inhoudstafel

De verplichte veiligheidscoördinatie	3
Supplementaire risico's.....	3
Versoepelde veiligheidscoördinatie op kleinere bouwplaatsen	4
Wat zijn kleinere bouwwerken?	5
Wie is verantwoordelijk voor de organisatie van de coördinatie?	6
Voor werken kleiner dan 500 m ²	6
Voor werken gelijk aan of groter dan 500 m ²	6
Hoe moeten de coördinatoren worden aangesteld?	7
De opdracht van de coördinatoren	8
Tijdens het ontwerp van het project	8
Tijdens de uitvoering van de werken	8
Het opstellen en beheren van de coördinatie documenten.....	8
Het belang van het veiligheids- en gezondheidsplan	8
Aan welke voorwaarden moet de coördinator voldoen?	10
Algemene voorwaarden.....	10
Uitzonderingen	10
Verplichte kennisgeving van de bouwplaats aan de inspectie.....	14
Welke bouwplaatsen moet men aanmelden?	14
Binnen welke termijn en volgens welke procedure?	14
Wie moet de bouwplaats aanmelden?	14
Bijzondere veiligheidsbepalingen op bouwplaatsen waar slechts één aannemer werken uitvoert	15
Mededeling van het veiligheidsplan	15
Coördinatie van de activiteiten.....	15
Opstellen van een postinterventiedossier.....	15

De verplichte veiligheidscoördinatie

De veiligheidscoördinatie tijdens de ontwerp- en verwezenlijkingsfase is verplicht voor **alle bouwwerken** die door minstens twee aannemers **tegelijk of achtereenvolgens** worden uitgevoerd. Het al dan niet toepassen van de coördinatieverplichting hangt uitsluitend af van het aantal aannemers dat tussenbeide komt in de verwezenlijking van het bouwwerk. Zodra de bouwwerken worden uitgevoerd door ten minste twee verschillende aannemers, geldt automatisch de coördinatieverplichting ongeacht de aard, de omvang, de oppervlakte, de risicograad of de kostprijs van de werken.

De veiligheidscoördinatie gebeurt door een coördinator-ontwerp tijdens de ontwerpfase van het bouwproject en door een coördinator-verwezenlijking tijdens de uitvoering van de werken op de bouwplaats. De coördinatieopdracht mag tijdens beide fasen door dezelfde persoon worden vervuld, voor zover hij voldoet aan alle voorwaarden die het besluit oplegt.

De toegevoegde waarde van deze reglementering, die uiteraard tot doel heeft de bouwplaatsen veiliger te maken, bestaat er o.a. in dat reeds tijdens de ontwerpfase van het te verwezenlijken bouwwerk de risico's in kaart moeten worden gebracht. Op die manier kan er worden geanticipeerd op de risico's en gevaren die zich later op de bouwplaats zelf kunnen voordoen. De realiteit leert ons echter dat de coördinatieverplichting tijdens de ontwerpfase al te vaak niet gebeurt.

Supplementaire risico's

De Europese richtlijn inzake de veiligheidscoördinatie beoogt het in kaart brengen en de aanpak van de supplementaire laag van risico's op de bouwplaats zelf die teweeg gebracht worden als gevolg van de co-activiteit en de interactie van meerdere aannemers. De te nemen preventiemaatregelen in het kader van de veiligheidscoördinatie zullen dan ook in de eerste plaats betrekking hebben op collectieve beschermingsmiddelen en eventueel op buitengewone individuele beschermingsmiddelen. Veiligheidscoördinatie gaat dus in principe niet meer over veiligheidschoenen, beschermingsbrillen,...

De reglementering betreffende de veiligheidscoördinatie op de bouwplaatsen overstijgt de politiek van risicobestrijding die door elke werkgever individueel moet gevoerd worden met betrekking tot zijn eigen activiteit (= "basisveiligheid"). Het is bijgevolg niet de taak van de veiligheidscoördinator om de risico's met betrekking tot de basisactiviteit van elke afzonderlijke aannemer nogmaals in kaart te brengen. Dit is de verantwoordelijkheid van de werkgever zelf die in samenwerking met zijn preventieadviseur de nodige preventiemiddelen moet bepalen en treffen om het welzijn van zijn werknemers te waarborgen. We merken evenwel in de praktijk dat de veiligheidscoördinatoren zich al te vaak gedragen als "super preventieadviseurs" en het werk van de preventieadviseur van de onderneming nog eens onnodig en met veel papierwerk overdoen.

Samengevat zou men kunnen stellen:

- de veiligheidscoördinator houdt zich in de eerste plaats bezig met de gevaren en risico's van interactie en co-activiteit op de bouwplaats zelf (= veiligheids- en gezondheidsplan);
- de werkgever van zijn kant zorgt er vooral voor dat de basisveiligheid met betrekking tot zijn eigen activiteit in alle omstandigheden en losstaand van elke medeactiviteit geregeld is (= 'veiligheidsplan van de onderneming').

Opgepast! Dit ontslaat de werkgever-aannemer niet van de verplichting om samen te werken met de andere aannemers om de veiligheid op de bouwplaats te waarborgen. Tevens zal hij er moeten op toezien dat eventuele onderaannemers of zelfstandigen waarop hij beroep doet de veiligheid op de bouwplaats correct naleven.

Versoepelde veiligheidscoördinatie op kleinere bouwplaatsen

Onder welbepaalde voorwaarden kunnen naast de traditionele externe veiligheidscoördinatoren ook de aannemers en architecten de veiligheidscoördinatie waarnemen op kleinere bouwplaatsen.

Tijdens de bijzondere Ministerraad van 20 en 21 maart 2004 te Raversijde werd beslist om het koninklijk besluit van 25 januari 2001 betreffende de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen te wijzigen, zodanig dat de procedures van de reglementering betreffende de veiligheidscoördinatie op de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen beter aangepast zouden zijn aan de omvang, en meestal dus ook aan de complexiteit, van de bouwplaatsen.

Meer in het bijzonder, was het de bedoeling van de Ministerraad om de kosten van de veiligheidscoördinatie voor de particuliere bouwheer te drukken door een realistischer en aangepaste reglementering in te voeren voor kleinere bouwwerken. Dit zou moeten verwezenlijkt worden door vereenvoudigd papierwerk en een gemakkelijker toegang tot de functie van coördinator voor architecten en aannemers.

We benadrukken nogmaals dat de veiligheidscoördinatie op kleine bouwplaatsen en voor particuliere woningbouw niet is afgeschaft, zoals al te vaak ten onrechte wordt beweerd. De Europese richtlijn laat dit niet toe. De veiligheid moet immers gecoördineerd worden op elke bouwplaats waar ten minste twee aannemers tegelijkertijd of achtereenvolgens zullen tussenkomen.

Wat zijn kleinere bouwwerken?

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen grote en kleinere bouw- en renovatiewerken aan de hand van een drempel, en dit, ongeacht de hoedanigheid van de opdrachtgever (particulier of andere opdrachtgever) of de bestemming van de werken (privé-gebruik of commercieel).

Voor bouwwerken met een totale oppervlakte kleiner dan 500 m² zal onder welbepaalde voorwaarden een apart en vereenvoudigd coördinatieregime kunnen toegepast worden.

Wat is de "totale oppervlakte" van een bouwwerk?

Om de totale oppervlakte te bepalen moet men de som maken van al de niveau's van het te verwezenlijken bouwwerk. Voor een gezinswoning zal men dus, gaande van kelder tot en met zolder, alle oppervlaktes moeten optellen die gelegen zijn tussen de buitenkanten van de buitenwanden.

Bij afwezigheid van buitenwanden, moet men een verticale projectie maken van de buitenste contouren van het bouwwerk.

Moeten ook in aanmerking genomen worden om de totale oppervlakte te berekenen:

- Alle al dan niet aan elkaar palende constructies die deel uitmaken van eenzelfde project. Dit zou betekenen dat terrassen, carport's, veranda's, tuinhuisjes, losstaande stalplaatsen, ... ook in rekening moeten gebracht worden, voorzover ze deel uitmaken van een zelfde bouwproject.
- De openingen in de vloer van een niveau (trappen, liftkokers, technische leidingen, ...) moeten fictief mee opgeteld worden voor de bepaling van de oppervlakte.

Worden niet in aanmerking genomen voor de berekening van de totale oppervlakte:

- De dakvlakken die uitsluitend de functie hebben van dakbedekking.
- De oppervlaktes van de grondwerken die uitgevoerd worden om het bouwwerk te verwezenlijken. Het is de bedoeling dat aannemers de omliggende graaf en grondwerken niet op een onveilige manier zouden inkrimpen om aldus onder de oppervlaktedrempel te blijven. Vandaar dat deze "ondersteunende" werken, die uitsluitend uitgevoerd worden om de verwezenlijking van het bouwwerk mogelijk te maken, niet in rekening worden gebracht voor het berekenen van de totale oppervlakte.

Bij renovatie- of verbouwingswerken aan een gedeelte van een bestaand bouwwerk, moet slechts rekening gehouden worden met de oppervlakte die verbouwd of gerenoveerd wordt.

Het is duidelijk dat de Ministerraad van Raversijde bij het aannemen van de drempel van 500 m² één-gezinswoningen in het achterhoofd had. Deze oppervlaktedrempel zal dan ook interpretatieproblemen teweeg brengen bij bepaalde werken, zoals bvb. gevelrenovatie, kabelwerken, ...

Het bouwen en het afbreken van volgende bouwwerken wordt, ongeacht de totale oppervlakte van het bouwwerk, per definitie gelijkgesteld met bouwplaatsen met een totale oppervlakte gelijk aan of groter dan 500 m²:

- bruggen, tunnels, viaducten;
- aquaducten, watertorens;
- torens, pylonen;
- fabriekschouwen.

Deze werken kunnen bijgevolg niet het voorwerp uitmaken van het versoepeld regime.

Wie is verantwoordelijk voor de organisatie van de coördinatie?

Sinds de inwerkingtreding van het koninklijk besluit van 19 januari 2005, wordt geen onderscheid meer gemaakt op basis van de hoedanigheid van de opdrachtgever (particulier of andere opdrachtgever) of op basis van de aard of de bestemming van de werken (privé-gebruik of commercieel). Om uit te maken wie verantwoordelijk is voor de organisatie van de coördinatie en voor de aanstelling van de veiligheidscoördinator wordt een oppervlaktedrempel van 500 m² gehanteerd.

Voor werken kleiner dan 500 m²

Ontwerpfase

Behalve wanneer met zekerheid vaststaat dat de werken door slechts één aannemer zullen uitgevoerd worden, moet er tijdens de ontwerpfase door de "**bouwdirectie belast met het ontwerp**", meestal de architect, een veiligheidscoördinator-ontwerp aangesteld worden. Indien de medewerking van een architect niet vereist is, wordt de coördinator aangesteld door de persoon die voor rekening van de opdrachtgever het ontwerp opstelt. Dit kan een aannemer zijn (bvb. bij installatie van nieuwe ingemaakte keuken).

De bouwdirectie belast met het ontwerp is tevens verantwoordelijk voor de organisatie en de tenuitvoerlegging van de coördinatie.

Verwezenlijkingfase

Vóór het begin van de werken moet door de "**bouwdirectie belast met de controle**" een veiligheidscoördinator-verwezenlijking aangesteld worden, zelfs wanneer de opdrachtgever geen particulier is. In de praktijk is dit de architect.

Bij ontstentenis van een architect, zal de aanstelling moeten gebeuren door de "**bouwdirectie belast met de uitvoering**": De reglementering omschrijft hierbij drie mogelijke situaties:

- ofwel, door de hoofdaannemer;
- ofwel, door de eerste aannemer die met de opdrachtgever een overeenkomst sluit;
- ofwel, door elke aannemer afzonderlijk, ingeval van opeenvolgende tussenkomst van aannemers, en waarbij zij niet gelijktijdig met andere aannemers op de bouwplaats tussenkomen en er geen werken aanvangen zolang hun voorganger zijn werkzaamheden niet beëindigd heeft. In dat geval gaat de aanstellingsverplichting over van de ene naar de andere aannemer. Dit betekent dat elke tussenkomende aannemer in dit geval een coördinator zal moeten aanstellen (= "*estafetten-coördinatie*").

Dit zou betekenen dat deze verplichte "estafetetaanstelling" niet van toepassing is wanneer een aannemer verschillende malen achtereenvolgens na andere aannemers op een bouwplaats moet tussenkomen om zijn werk te beëindigen.

Bovendien zijn wij van mening dat een éénmalige aanstelling van één enkele veiligheidscoördinator voor eenzelfde bouwplaats niet indruist tegen de principes van de reglementering.

*Nieuw: Het koninklijk besluit van 22 maart 2006 (Staatsblad van 12 april 2006) voert de mogelijkheid in dat de **opdrachtgever** die **werkgever** is de verplichtingen van de hierboven vermelde bouwdirecties in verband met de aanstelling van de coördinatoren te zijnen laste mag nemen. M.a.w. de opdrachtgever mag zelf rechtstreeks de coördinatoren aanstellen. In dat geval moet de opdrachtgever dan wel ook alle verplichtingen die aan het aanstellen van een coördinator verbonden zijn op zich nemen.*

Voor werken gelijk aan of groter dan 500 m²

De **opdrachtgever**, zelfs wanneer hij een particulier is, stelt de coördinator aan en is verantwoordelijk voor de organisatie en de tenuitvoerlegging van de coördinatie.

Hier ook zal de coördinator-ontwerp moeten aangesteld worden vanaf het begin van de ontwerpwerkzaamheden en de coördinator -verwezenlijking vóór het begin van de werkzaamheden op de bouwplaats.

Opmerking: De organisatie van de veiligheidscoördinatie is de verantwoordelijkheid van de opdrachtgever. Hij moet de veiligheidscoördinatoren aanstellen en de verplichtingen vervullen die uit de aanstellingsplicht voortvloeien, zoals de verplichting om toezicht te houden op het werk van de coördinatoren en om ervoor te zorgen dat de verschillende partijen hun medewerking verlenen.

Opmerking: Wanneer op dezelfde plaats werken worden uitgevoerd voor rekening van verscheidene opdrachtgevers, moeten deze opdrachtgevers overeenkomstig het besluit samen één coördinator-ontwerp en één coördinator-verwezenlijking aanstellen.

Hoe moeten de coördinatoren worden aangesteld?

De persoon die belast is met de aanstelling, moet met de coördinator een schriftelijke overeenkomst sluiten en er minstens de door de reglementering opgelegde vermeldingen in opnemen, zoals de taken van de coördinator, de middelen waarover hij beschikt om zijn opdracht uit te voeren, en de datum waarop zijn opdracht begint.

Wanneer de functie van coördinator wordt uitgeoefend door een personeelslid van de opdrachtgever (of de met de aanstelling belaste bouwdirectie); in dat geval volstaat het een aanstellingsdocument op te stellen dat ook de door het besluit opgelegde vermeldingen moet bevatten.

De persoon die met de aanstelling is belast, moet een coördinator kiezen die voldoet aan de bekwaamheidseisen die de reglementering voor het uitoefenen van de functie oplegt. Buiten deze voorwaarden heeft de persoon die de coördinator aanstelt, de vrije keuze: hij kan de coördinatieopdracht toevertrouwen aan een onafhankelijk deskundige of aan een van de partners bij het ontwerp van het project of de uitvoering van de werken.

De opdracht van de coördinatoren

Tijdens het ontwerp van het project

De reglementering verplicht de architecten en hun eventuele onderaannemers rekening te houden met de principes van risicopreventie wanneer zij het bouwwerk plannen. Zij moeten dus de risicofactoren inschatten en in het ontwerp de middelen opnemen om de risico's te vermijden of te verminderen.

De essentiële rol van de coördinator-ontwerp is de plannenmakers te informeren en te adviseren over alle aspecten van de preventie en meer bepaald over de middelen die moeten worden gebruikt om de risico's te beperken.

De coördinator-ontwerp zal in het veiligheids- en gezondheidsplan moeten vastleggen welke de kritieke fasen zijn waarbij de coördinator-verwezenlijking in elk geval op bouwplaats zal moeten aanwezig zijn. Deze vooropgestelde minimale aanwezigheid op de bouwplaats zal moeten overgenomen worden in de overeenkomst die met de veiligheidscoördinator-verwezenlijking wordt afgesloten.

Tijdens de uitvoering van de werken

De coördinator-verwezenlijking heeft vooral de opdracht om ervoor te zorgen dat de preventiebeginselen effectief kunnen worden toegepast door alle aannemers die op de bouwplaats werken. Hij coördineert dus de toepassing van deze beginselen en steunt daarbij meer bepaald op de voorschriften van het veiligheids- en gezondheidsplan dat op de bouwplaats van toepassing is.

Het opstellen en beheren van de coördinatie documenten

Drie documenten moeten tijdens de coördinatie worden gebruikt:

- het **veiligheids- en gezondheidsplan**, dat alle preventiemiddelen vermeldt die op de bouwplaats moeten worden gebruikt;
- het **coördinatie dagboek**, waarin de coördinatoren de markante feiten tijdens hun opdracht vermelden, en
- het **postinterventiedossier**, dat de mogelijke risico's in kaart brengt en de nuttige gegevens bevat voor de uitvoering van latere onderhouds- of herstellingswerken.

Alle documenten worden opgesteld tijdens de ontwerpfase van het project en vervolgens tijdens de coördinatie van de werken gebruikt en aangevuld.

Het belang van het veiligheids- en gezondheidsplan

Dit plan is het voornaamste document voor de uitoefening van de coördinatie tijdens de werken aangezien het de beginselen en methodes bevat voor de preventie van ongevallen op de bouwplaats.

Het is eveneens belangrijk tijdens de gunningsprocedure van de werken. De opdrachtgever moet er volgens de reglementering immers voor zorgen dat het veiligheids- en gezondheidsplan bij het bestek of bij de andere documenten wordt gevoegd, zodat:

- de aannemers aan hun offertes een document toevoegen dat de uitvoeringswijze van de werken beschrijft, alsook een prijsberekening voor de verschillende collectieve preventie maatregelen en voor de individuele preventie maatregelen (wanneer zij een uitzonderlijk karakter hebben) die door het veiligheids- en gezondheidsplan zijn opgelegd;
- de coördinator-ontwerp aan de opdrachtgever een advies kan meedelen over de overeenstemming van de door de aannemers in hun offertes voorgestelde uitvoeringswijze met de bepalingen van het veiligheids- en gezondheidsplan.

Vereenvoudigde coördinatiedocumenten voor bouwwerken met een totale oppervlakte kleiner dan 500 m²

In de vroegere reglementering dienden in alle gevallen waar de coördinatie een verplichting was drie documenten opgesteld te worden. In de nieuwe reglementering worden deze drie coördinatie-instrumenten voor de kleinere werken vereenvoudigd en in bepaalde gevallen worden sommige ervan afgeschaft.

Coördinatiedagboek

Is voor kleinere werken niet meer vereist. De verplichting om dit document op te stellen wordt ten andere niet opgelegd door de Europese richtlijn terzake.

Postinterventiedossier

Wordt beperkt tot een "handleiding van het bouwwerk": beschrijving van de risicohoudende elementen (bv. dragende elementen) en de juiste locatie van de nutsleidingen (water, gas, elektriciteit, ...).

Veiligheids- en gezondheidsplan

Er zal slechts een vereenvoudigde versie vereist worden.

Voor kleinere bouwwerken waarbij geen architect vereist is en die geen werkzaamheden met verhoogd gevaar (niet hoger dan 5 m, niet dieper dan 1,2 m, ...) inhouden, bv. de renovatie van een badkamer, wordt de vereenvoudiging nog verder doorgedreven. Hier zal het veiligheids- en gezondheidsplan mogen vervangen worden door een schriftelijke overeenkomst tussen de tussenkomende partijen, waarin duidelijke afspraken zijn opgenomen betreffende de achtereenvolgende of gelijktijdige werkzaamheden en hun uitvoeringstermijnen alsook de te voorziene preventiemaatregelen. Voor dit soort werken zal dus nog enkel een postinterventiedossier moeten opgesteld worden. De aannemer zal bij deze bouwwerken de coördinatie mogen waarnemen indien hij een basisopleiding heeft gevolgd van 12 uur.

Aan welke voorwaarden moet de coördinator voldoen?

Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen de algemene voorwaarden voor het uitoefenen van de functie die in principe worden vereist om veiligheidscoördinator te kunnen zijn, en de bijzondere of afwijkende voorwaarden waardoor op bouwplaatsen met beperkte risico's of met een totale oppervlakte kleiner dan 500 m² de functie van coördinator kan worden uitgeoefend zonder aan de normale voorwaarden te voldoen.

Algemene voorwaarden

Er zijn drie voorwaarden: men moet beschikken over voldoende beroepservaring en over een minimumdiploma, en men moet ook geslaagd zijn in een examen van coördinator of preventieadviseur.

Beroepservaring: zij moet opgedaan zijn in verband met het ontwerp van een bouwproject of met engineering, in verband met de leiding van een bouwplaats of het beheer en de opvolging van de werken op een bouwplaats, of in verband met beide gebieden wanneer de kandidaat de functie van coördinator-ontwerp en coördinator-verwezenlijking wenst uit te oefenen.

Het diploma: de reglementering somt de soorten universitaire, hogere of zelfs middelbare diploma's op die in aanmerking komen voor het uitoefenen van de functie; zij preciseert tevens de minimumduur van de vereiste beroepservaring naargelang het diploma van de kandidaat.

Diploma's	Duur van de ervaring
Ingenieurs en diploma's van het hoger technisch onderwijs van het lange type	2 jaar
Diploma van het hoger technisch onderwijs van het korte type	5 jaar
Diploma van het hoger secundair onderwijs	10 jaar

Aanvullende vorming: de coördinatoren moeten kennis hebben van de welzijnsmateries en van de coördinatietechnieken. Deze kennis kan worden opgedaan door een specifieke opleiding voor coördinatoren of voor preventieadviseurs te volgen.

In beide gevallen moet men slagen voor het eindexamen. Het is ook mogelijk een specifiek examen voor de functie van coördinator af te leggen zonder vooraf de aanvullende vorming te hebben gevolgd.

De vormingscycli en examens kunnen die zijn welke georganiseerd worden voor de opleiding van preventieadviseur (niveau I of II) of in het kader van een specifieke coördinatorenopleiding (niveau **A**: 150 uur of niveau **B**: 80 uur).

NB: de niveaus I of A zijn vereist voor het uitoefenen van de coördinatie op de bouwplaatsen van meer dan 2,5 miljoen € (of van meer dan 5.000 mandagen) waarop ten minste 3 ondernemingen terzelfder tijd werken uitvoeren.

Uitzonderingen

De reglementering maakt het mogelijk om voor het ontwerp en de uitvoering van sommige werken gedeeltelijk of geheel af te wijken van de normale voorwaarden om de functie van coördinator uit te oefenen.

Opmerking: In de wetgeving wordt enkel gesproken over de profielen type A en type B. De hieronder vermelde types "C", "D" en "E" en de noties "light" en "super light" worden niet gebruikt in de reglementering, maar hebben onder deskundigen ingang gevonden om de "lichere" profielen dan A en B te betitelen.

o **Werken van beperkte omvang en zonder verhoogd risico (Profiel "C")**

De wetgeving somt de bouwwerken met verhoogd gevaar op: werken hoger dan 5 m, uitgravingen dieper dan 1,2 m, ondergrondse werken, werkzaamheden met zware geprefabriceerde elementen, ... Onder werken met grote omvang verstaat men: meer dan 500 mandagen of langer dan 30 werkdagen en op één of meer ogenblikken meer dan 20 werknemers.

Voor bouwwerken zonder verhoogde risico's en met een kleinere omvang dan hierboven beschreven is het examen van coördinator (of van preventieadviseur) niet verplicht. De overige voorwaarden (beroepservaring en minimum diploma van het lager secundair onderwijs) blijven van toepassing. Het aantal jaren ervaring van de algemene ervaringsvoorwaarden van 2, 5 en 10 jaar worden evenwel teruggebracht op respectievelijk 1, 3 en 5 jaar. De coördinator moet wel aantonen dat hij voldoende kennis bezit van de bescherming van het welzijn van de werknemers.

o **Werken met een totale oppervlakte kleiner dan 500 m²**

Wie mag de veiligheid coördineren op bouwplaatsen van minder dan 500 m²?

Bouwwerken met een architect

Voor werken waarvoor de medewerking van een architect vereist is mag de functie van coördinator in het *ontwerp* uitgeoefend worden door:

- een architect,
- een externe coördinator-ontwerp of
- een externe coördinator-verwezenlijking met een continue praktische beroepservaring in deze functie van ten minste drie jaar.

Bij de *verwezenlijking* van een bouwwerk waarvoor de tussenkomst van een architect vereist is, mag de functie van coördinator-verwezenlijking uitgeoefend worden door:

- een architect,
- een externe coördinator-verwezenlijking of
- een bouwdirectie belast met de uitvoering. Deze laatste is dus meestal de aannemer die voor rekening van de opdrachtgever het bouwwerk zal verwezenlijken en aan versoepelde voorwaarden de coördinatie zal mogen waarnemen.

Bouwwerken zonder architect

Voor werken waarvoor de bijstand van een architect niet vereist is, mag zowel de functie van coördinator-*ontwerp* als deze van coördinator-*verwezenlijking* door de aannemer uitgeoefend worden. Niets belet echter dat een externe coördinator de veiligheid in dit geval waarneemt.

Wanneer mag de aannemer de coördinatie waarnemen op bouwplaatsen kleiner dan 500 m²?

Voor de aannemers die de veiligheidscoördinatie wensen waar te nemen op kleinere bouwplaatsen, wordt een onderscheid gemaakt tussen, enerzijds, bouwplaatsen met een verhoogd risico of van een bepaalde omvang en, anderzijds, de bouwplaatsen zonder verhoogd risico's of van kleinere omvang.

Op bouwplaatsen met verhoogd risico of met bepaalde omvang (= profiel "D" of "light")

Onder bouwwerken met "verhoogd risico" wordt verstaan:

- o uitgravingen van meer dan 1,2 m;

- werken op een hoogte van meer dan 5 m;
- werken met bedelving- of verdrinkingsgevaar;
- blootstelling aan chemische of biologische agentia en ioniserende stralingen;
- werken in de nabijheid van hoogspanningskabels of van leidingen onder een druk van 15 bar of meer;
- tunnelwerken;
- werkzaamheden met duikuitrusting;
- werkzaamheden met springstoffen;
- montage of demontage van zware geprefabriceerde elementen.

Onder werken van een "bepaalde omvang" wordt verstaan:

- werkzaamheden waarvan de vermoedelijke duur langer is dan 30 werkdagen en waar op één of meer ogenblikken meer dan 20 werknemers tegelijkertijd aan het werk zijn;
- het vermoedelijk werkvolume van de bouwplaats is groter dan 500 mandagen.

De aannemer die op de bouwplaatsen met zulke risicograad of zulke omvang de functie van coördinator wenst uit te oefenen zal het bewijs moeten leveren dat hij voldoet aan de volgende vereisten:

- ten minste 10 jaar nuttige beroepservaring bezitten inzake werken met verhoogd risico (hoogte-werken van meer dan 5 m, dieptewerken van meer dan 1,2 m, ...), alsook kennis van de uitvoerings- en risicopreventietechnieken van de tussenkomende bouwactiviteiten die het voorwerp uitmaken van de coördinatieopdracht;
- gedurende ten minste vijf jaar een bouwonderneming hebben geleid;
- gedurende de laatste vijf jaar geen inbreuken hebben gepleegd op de welzijnsreglementering
- een vervolmakingsvorming van 24 uur inzake het welzijn op het werk met gunstig gevolg hebben beëindigd;
- opgenomen zijn in een lijst die de Administratie Toezicht op het Welzijn op het Werk publiceert op de webstek van de Federale Overheidsdienst.

Op bouwplaatsen zonder verhoogde risico's of van kleinere omvang
(= profiel "E" of "super light")

Voor bouwwerken die geen bijzonder risico met zich meebrengen (niet hoger dan 5 m, niet dieper dan 1,2 m, ...) en die beneden een bepaalde omvang blijven (500 mandagen of korter dan 30 werkdagen en nooit meer dan 20 werknemers tegelijk), mag de aannemer de veiligheid coördineren. Deze aannemer-coördinator zal slechts aan één voorwaarde moeten voldoen, zijnde het volgen van een minimale opleiding van ten minste 12 uur inzake veiligheid en gezondheid op het werk. Een door de sector erkend attest zal hiervoor uitgereikt worden.

Opgepast! Indien architect, noch aannemer voldoen aan de versoepelde voorwaarden, zal er voor de kleinere werken van minder dan 500 m² een beroep moeten gedaan worden op een externe veiligheidscoördinator die beantwoordt aan de algemene voorwaarden: diploma, beroepservaring, bijkomende opleiding (profielen A, B of C).

NB: Het is de bedoeling dat de opleiding voor coördinator zou geïntegreerd worden in de basisopleiding voor architecten. Hiertoe zullen de opleidingsinstituten voor architect de cursussen moeten aanpassen. Dit zal uiteraard nog enkele jaren in beslag nemen. M.a.w. er is momenteel nog geen versoepelde toegang tot de functie van veiligheidscoördinator voor architecten.

De versoepelde toegang tot de taak van coördinator voor aannemers kent tot op heden weinig of geen succes. Dit alles betekent dat voor de particuliere woningbouw en voor zeer kleine werken zonder veel risico's nog steeds een traditionele coördinator moet aangesteld worden.

In de Welzijnswet van 4 augustus 1996 (art. 86 en 87) is de mogelijkheid ingebouwd om veiligheidscoördinatoren die hun opdrachten uitoefenen in strijd met de welzijnsreglementering strafrechtelijk te sanctioneren. Niet alleen worden hier de externe veiligheidscoördinatoren geïmpliceerd, maar ook al diegenen die de functie van coördinator mogen waarnemen, dus ook de aannemers op bouwplaatsen van minder dan 500 m².

Verplichte kennisgeving van de bouwplaats aan de inspectie

De bouwdirectie die met de uitvoering van de werken is belast, moet aan de Directie Toezicht op het Welzijn op het Werk (voorheen Technische Inspectie) een bericht van opening van de bouwplaats meedelen in de gevallen en volgens de procedure die de reglementering oplegt. In tegenstelling tot de coördinatieverplichting, geldt de eis van kennisgeving ook voor de bouwplaatsen waar slechts één aannemer actief is.

Welke bouwplaatsen moet men aanmelden?

De Directie Toezicht op het Welzijn moet een bericht van opening ontvangen voor de volgende bouwplaatsen:

- alle bouwplaatsen waarvan het vermoedelijke werkvolume groter is dan 500 mandagen of waarvan de vermoedelijke duur van de werkzaamheden langer is dan 30 werkdagen en waar op één of meerdere ogenblikken meer dan 20 werknemers tegelijkertijd aan het werk zijn;
- alle bouwplaatsen waar werken worden uitgevoerd die op de lijst staan van de activiteiten die specifieke of vergrote risico's inhouden (zie hierboven), voor zover de bouwplaats langer dan 5 dagen duurt.

Binnen welke termijn en volgens welke procedure?

De Directie Toezicht op het Welzijn moet het bericht van opening in principe uiterlijk 15 dagen vóór het begin van de werken op de bouwplaats ontvangen. Bovendien moet een kopie van dat bericht worden aangeplakt op de bouwplaats, op zijn laatst 10 dagen vóór de opening.

Belangrijk: deze termijnen zijn niet van toepassing in geval van onvoorziene en dringende werken, en telkens wanneer de periode tussen de ontvangst van de opdracht om de werken te starten en de datum van het begin van de werken te kort is om de termijnen na te leven. In deze afwijkende gevallen moet de mededeling aan de Directie Toezicht op het Welzijn en de aanplakking uiterlijk de dag zelf van de aanvang van de werken gebeuren.

Wie moet de bouwplaats aanmelden?

De persoon die ten aanzien van de opdrachtgever verantwoordelijk is voor de uitvoering van de werken, moet de bouwplaats ter kennis brengen van de Directie Toezicht op het Welzijn. Dit zal dus meestal de aannemer zijn die met de opdrachtgever een overeenkomst heeft gesloten. Indien meerdere aannemers op de bouwplaats optreden als bouwdirectie belast met de uitvoering, rust de verplichting tot kennisgeving op de eerste aannemer die op de bouwplaats werken uitvoert.

Vroeger moesten de bouwdirecties uitvoering de start van bepaalde werkzaamheden op een nieuwe bouwplaats afzonderlijk melden bij diverse administratieve diensten en instanties: de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, de Algemene Directie Toezicht op het Welzijn op het Werk (vroegere Technische Inspectie) en het Nationaal Actiecomité voor Veiligheid en Hygiëne in het Bouwbedrijf (NAVB).

Sinds 1 januari 2003 kan via de portaalsite van de sociale zekerheid een elektronische geïntegreerde (unieke) werkmelding gebeuren waarin de respectievelijke meldingen geïntegreerd zijn:
www.socialsecurity.be

Bijzondere veiligheidsbepalingen op bouwplaatsen waar slechts één aannemer werken uitvoert

Los van de voorschriften van de veiligheidsreglementen en van de algemene preventieprincipes legt de reglementering bijkomende verplichtingen op voor de uitvoering van werken waarvoor geen veiligheidscoördinator vereist is. Deze verplichtingen gelden vooral voor de opdrachtgever.

Mededeling van het veiligheidsplan

Wanneer tijdens de ontwerpfase van een bouwwerk een veiligheidscoördinatie werd georganiseerd (die normaal niet wordt voortgezet tijdens de uitvoeringsfase aangezien de werken door slechts één aannemer worden uitgevoerd), moet de opdrachtgever aan de aannemer het door de coördinator-ontwerp opgestelde veiligheidsplan overhandigen.

Coördinatie van de activiteiten

Wanneer het werk bestemd is voor professioneel, winstgevend of commercieel gebruik, moet de opdrachtgever (ook de particulier) een coördinatie van de activiteiten op de bouwplaats organiseren (met het oog op veiligheid) en met de aannemer samenwerken voor de uitvoering van de preventie-maatregelen. De aannemer van zijn kant is ertoe gehouden de nodige informatie te verstrekken over de risico's die aan zijn werken verbonden zijn.

Opstellen van een postinterventiedossier

Een postinterventiedossier (waarvan de inhoud overeenstemt met die van het dossier dat moet worden opgesteld in geval van veiligheidscoördinatie) moet worden opgesteld telkens wanneer de uit te voeren werken betrekking hebben op de structuur, op de essentiële elementen van het bouwwerk, of op "toestanden die een aantoonbaar gevaar inhouden".

De opdrachtgever, inclusief de particulier die werken laat uitvoeren voor privé-gebruik, is verantwoordelijk voor het opstellen van het dossier, waarvan de concrete realisatie aan een derde kan worden toevertrouwd.

Dit postinterventiedossier kan door de opdrachtgever worden bijgehouden. Wanneer later onderhouds- of herstellingswerken worden uitgevoerd, kan het worden overhandigd aan de coördinator of aan de aannemer van die werken. Wanneer het bouwwerk van eigenaar verandert, moet het dossier eveneens aan de nieuwe eigenaar worden overhandigd.